

การสร้างสรรค์ศิลปะเซรามิกร่วมสมัยภายใต้แนวคิด “วิถีแห่งธรรมชาติ”

The Creation of Contemporary Ceramic in Concept “Way of Nature”

Haifeng Zhang¹ศุภฤกษ์ คณิตวรานันท์¹ปิติวรรณ สมไทย¹

Received 25 June 2025

Revised 7 July 2025

Accepted 10 July 2025

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ยึดถือแนวคิด “วิถีแห่งธรรมชาติ” เป็นแกนหลัก และมุ่งหวังที่จะสำรวจการประยุกต์ใช้และการแสดงออกในการสร้างสรรค์งานศิลปะเซรามิกร่วมสมัย โดยทำการวิเคราะห์แนวคิดปรัชญาเต๋าผ่านกรอบทฤษฎีสุนทรียศาสตร์สมัยใหม่ สุนทรียศาสตร์และแนวทางการสร้างสรรค์ของ “วิถีแห่งธรรมชาติ” ในงานศิลปะเซรามิก จุดเด่นของการศึกษาค้นคว้านี้คือการสร้างกระบวนการสร้างสรรค์เชิงตรรกะขึ้นอย่างเป็นระบบ โดยประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1.การกำหนดแนวคิดหลัก 2.การสกัดองค์ประกอบ 3.การสร้างพื้นผิว 4.การถ่ายทอดแนวคิด ซึ่งกระบวนการดังกล่าวมีความสอดคล้องกับหลักปรัชญาเต๋า ทั้งนี้อีกประการหนึ่งคือ การสร้างพื้นผิวเซรามิก ได้แก่ การพิมพ์ลายฉลุ การชุบสี และการตกแต่งด้วยวัสดุต่างชนิด สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์งานเซรามิกที่หลอมรวมสาระทางธรรมชาติกับคุณลักษณะเฉพาะของวัสดุได้อย่างมีประสิทธิภาพดังจะเห็นได้จากผลงานแต่ละชิ้น สุดท้ายนี้งานวิจัยฉบับนี้ได้พัฒนาวิธีการสร้างสรรค์งานเซรามิกร่วมสมัยที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของ “วิถีแห่งธรรมชาติ” ตามแนวคิดลัทธิเต๋า ซึ่งสามารถใช้เป็นทั้งกรอบแนวคิดและแนวทางการปฏิบัติสำหรับการบูรณาการศาสตร์โบราณและศิลปร่วมสมัยอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: วิถีแห่งธรรมชาติ, ศิลปะเซรามิกร่วมสมัย, ปรัชญาเต๋า, การแสดงออกของพื้นผิว

¹ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา² Faculty of Fine and Applied Arts, Burapha University

Abstract

This study takes the concept of “the Way of Nature” in Taoist philosophy as the core, systematically exploring its practical application and aesthetic expression in contemporary ceramic art creation. By deeply deconstructing Taoist philosophical thoughts and integrating with the theoretical framework of modern aesthetics, this research comprehensively analyzes the aesthetic characteristics and creative paths of the “Way of Nature” in ceramic art. Innovatively, the study constructs a creative logic chain of “theme establishment—element extraction—texture shaping—concept expression”. Through refining the constituent elements of ceramic texture and integrating diverse techniques such as rubbing, scraping, and pasting, it achieves the organic integration of natural images and ceramic materials. Finally, it forms a methodological system for contemporary ceramic art creation based on the “Way of Nature” concept in Taoist philosophy, providing theoretical references and practical paradigms for the cross-disciplinary integration of traditional philosophical thoughts and modern ceramic art practices.

Keywords: Tao of nature, Contemporary ceramic art, Taoist, Texture expression

บทนำ

แนวคิดลัทธิเต๋าเป็นแนวคิดทางวัฒนธรรมและปรัชญาที่สำคัญในจีนโบราณ ซึ่งมีบทบาทเชิงชี้นำต่อการพัฒนาทางประวัติศาสตร์ของจีน “เต๋า” (道) ในปรัชญาจีนดั้งเดิมหมายถึงต้นกำเนิดและกฎเกณฑ์ของการเกิดขึ้นและพัฒนาของสรรพสิ่ง สะท้อนถึงกฎแห่งการพัฒนาตามธรรมชาติ “วิถีแห่งธรรมชาติ” แสดงถึงความเคารพต่อธรรมชาติและดำรงอยู่ตามสภาวะดั้งเดิมของสรรพสิ่ง สื่อถึงความสัมพันธ์อันกลมกลืนระหว่างมนุษย์ สิ่งของ และธรรมชาติ ซึ่งแฝงด้วยจิตวิญญาณของวัฒนธรรมดั้งเดิมของชนชาติจีน และสะท้อนอัตลักษณ์ของยุคสมัย ในมุมมองของศิลปินเซรามิก คำว่า “วิถีแห่งธรรมชาติ” หมายถึงความเคารพต่อธรรมชาติและวัสดุที่ใช้ สะท้อนถึงแนวคิดสำคัญในการสร้างสรรค์ผลงาน ในกระบวนการสร้างสรรค์งานเซรามิก การนำแนวคิด “วิถีแห่งธรรมชาติ” มาประยุกต์ใช้ คือการให้ศิลปินสัมผัสถึงพลังแห่งดินและต้นกำเนิดของธรรมชาติ เปลี่ยนคำว่า “เต๋า” จากนามธรรมไปสู่รูปธรรม จากสิ่งที่ไม่มีตัวตนให้กลายเป็นสิ่งที่จับต้องได้ เพื่อให้เกิดความกลมกลืนสูงสุดระหว่างมนุษย์กับสิ่งของ มนุษย์กับธรรมชาติ และสิ่งของกับธรรมชาติ

พื้นผิวบนภาชนะเซรามิกเป็นหนึ่งในการแสดงออกของการตกแต่ง ซึ่งมีเอกลักษณ์ทางศิลปะ ซึ่งเป็นการแสดงออกของการตกแต่งแบบ “วิถีแห่งธรรมชาติ” ในการตกแต่งเซรามิกพื้นผิวบน

ภาชนะเซรามิกเป็นการแสดงออกถึงการตกแต่งผลงานศิลปะที่เป็นเอกลักษณ์ การตกแต่งพื้นผิวนี้มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน ในยุคหินใหม่ ชาวจีนเริ่มเสาะหาผลลัพธ์ของการตกแต่งพื้นผิวบนเซรามิก โดยทั่วไปจะเป็นการตกแต่งที่เรียบง่าย เช่น ลวดลายเรขาคณิต ลวดลายเกลียว ลวดลายซิกแซก และลวดลายเชือก กระบวนการที่เกิดจากการขีดเขียน การปั๊ม และเทคนิคอื่น ๆ ด้วยการพัฒนาของเวลาอย่างต่อเนื่องของเทคโนโลยีการผลิตเซรามิก ทำให้เซรามิกเนื้อแข็งที่มีตราประทับและพื้นผิวเซรามิกปรากฏขึ้นทีละส่วน จนถึงปัจจุบันวิธีการตกแต่งพื้นผิวเริ่มมีความหลากหลายมากขึ้น เช่น พื้นผิวที่คัดลอกด้วยลวดลายต่าง ๆ พื้นผิวลายมือ และพื้นผิวที่พิมพ์ด้วยแม่พิมพ์เหล่านี้ได้รับการเสริมแต่งอย่างต่อเนื่อง และเนื้อสัมผัสเซรามิกต่าง ๆ ได้เพิ่มพลังและเสน่ห์ให้กับการสร้างเซรามิก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเกิดขึ้นของเซรามิก สมัยใหม่ได้ให้ศักยภาพอันไร้ขีดจำกัด ในการแสดงออกของพื้นผิว

ในปี 1950 ศิลปะเซรามิกสมัยใหม่ที่เกิดขึ้นในประเทศญี่ปุ่นและประเทศสหรัฐอเมริกาได้ปฏิวัติการเป็นศูนย์กลางเซรามิกที่ครอบงำมานับพันปีและเปลี่ยนแปลงความเข้าใจและข้อจำกัดของศิลปะเซรามิก การเกิดขึ้นของศิลปะเซรามิกสมัยใหม่เป็นผลมาจากการสะสมอย่างต่อเนื่องของประวัติศาสตร์วัฒนธรรมของผู้คนและการพัฒนาอย่างต่อเนื่องของสังคม ตั้งแต่นั้นมาศิลปินเซรามิกก็เริ่มเป็นอิสระขึ้น และสามารถแสวงหาวิธีการใหม่ ๆ ปลดปล่อยภาษาศิลปะและพลังการสร้างวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์

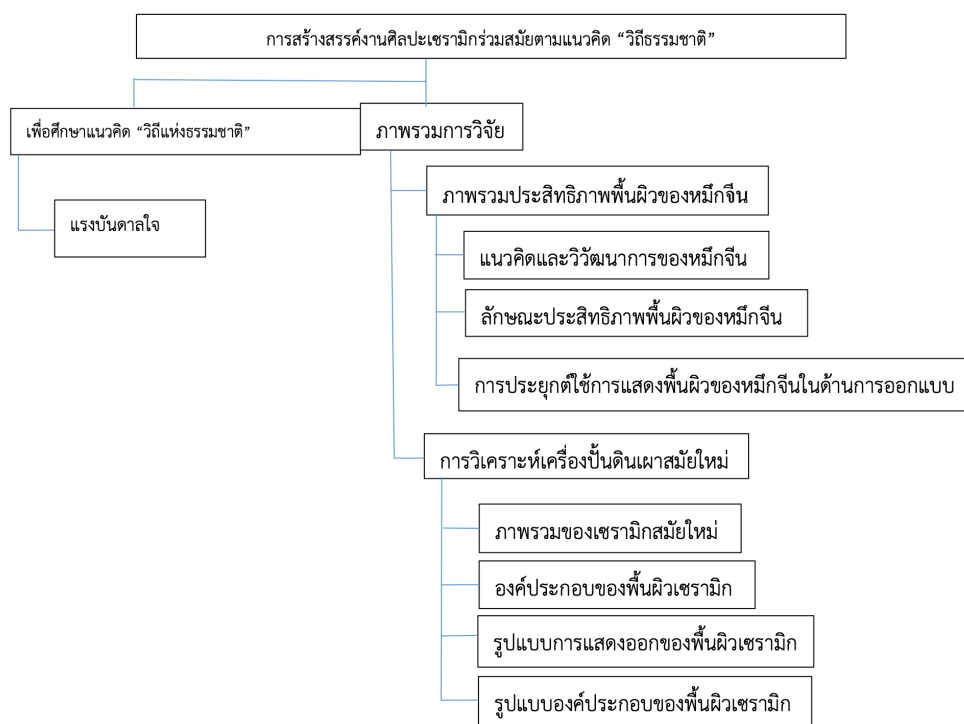
ผู้วิจัยเชื่อว่าจากการวิจัยและสำรวจหัวข้อนี้ ในขณะที่ปรับปรุงการสร้างสรรคศิลปะเซรามิกสามารถรวมองค์ประกอบศิลปะของน้ำหมึกจีนและพื้นผิวที่แสดงถึง “วิถีแห่งธรรมชาติ” ของลัทธิเต๋า ลงในการออกแบบงานศิลปะเซรามิกสมัยใหม่ เพื่อให้เกิดความสามัคคี ระหว่างสิ่งต่าง ๆ และจิตใจ ทำให้เกิดการผสมผสานที่ลงตัวของหมึกจีน พื้นผิวและศิลปะเซรามิกสมัยใหม่ เพื่อแสดงออกถึงแนวคิดสุนทรียศาสตร์ของ “วิถีแห่งธรรมชาติ” ให้กับผลงานเซรามิกร่วมสมัย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาค้นคว้าแนวคิด “วิถีแห่งธรรมชาติ” เพื่อกระตุ้นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์งานศิลปะ
2. วิเคราะห์การประยุกต์ใช้แนวคิด “วิถีแห่งธรรมชาติ” ในขอบเขตงานศิลปะ ค้นหาแนวทางและวิธีการออกแบบที่เหมาะสมกับการสร้างสรรค์งานเซรามิกร่วมสมัย
3. สร้างสรรค์ผลงานศิลปะจากแนวคิด “วิถีแห่งธรรมชาติ” ของลัทธิเต๋า

กรอบแนวคิดและสมมติฐาน

ศึกษาค้นคว้าแนวคิด “วิถีแห่งธรรมชาติ” เพื่อกระตุ้นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์งานศิลปะ ผลงานการวิเคราะห์กรณีศึกษาเกี่ยวกับการแสดงออกของพื้นผิวในงานศิลปะ สกัดองค์ประกอบพื้นผิวของเครื่องปั้นดินเผา ได้แก่ จุด เส้น ระนาบ และสรุปรูปแบบของโครงสร้างพื้นผิวของเครื่องปั้นดินเผา ซึ่งรวมถึงความสมดุล การทำซ้ำ ความตึงเครียด จังหวะและท่วงทำนอง ความกลมกลืนและเอกภาพ รวมถึงรูปแบบการแสดงออกทั้งในแง่ของการรับรู้ทางกายสัมผัสและการมองเห็น นำแนวคิด “วิถีแห่งธรรมชาติ” มาประยุกต์ใช้ในการออกแบบ ผลงานภาษาการออกแบบพื้นผิวเซรามิกเข้ากับการออกแบบเซรามิกร่วมสมัยได้อย่างลงตัว และดำเนินการสร้างสรรค์ผลงานเซรามิกร่วมสมัยให้สมบูรณ์

ตารางที่ 1: กรอบแนวคิดในการวิจัย
(ที่มา: Zhang Haifeng, 2568)

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตเนื้อหา

งานวิจัยนี้ได้เรียบเรียงศึกษาความเกี่ยวข้องระหว่าง “วิถีแห่งธรรมชาติ” กับพื้นผิวสัมผัสของเครื่องปั้นดินเผา เน้นศึกษาความหมายทางวัฒนธรรมและแนวคิดทางสุนทรียศาสตร์ของ “วิถีแห่งธรรมชาติ” ตลอดจนการนำแนวคิดนี้มาใช้ในการสร้างสรรค์งานเครื่องปั้นดินเผาพร้อมสมัย เพื่อนำไปสู่การประยุกต์ใช้เทคนิคพื้นผิวสัมผัสของเครื่องปั้นดินเผาในเชิงศิลปะ

1.2 ขอบเขตการสร้างสรรค์

ผลงานศิลปะจะถูกสร้างขึ้นโดยใช้วัสดุเซรามิกเป็นหลัก ภายใต้ธีม “การเจริญเติบโตตามธรรมชาติ และชีวิต” ผสานแนวคิดทางวัฒนธรรมและสุนทรียศาสตร์ของ “วิถีแห่งธรรมชาติ” โดยเลือกใช้เทคนิคพื้นผิวสัมผัสของเครื่องปั้นดินเผาให้เหมาะสม เพื่อถ่ายทอดรายละเอียดของพื้นผิวในผลงาน สุดท้ายผลงานจะถูกนำเสนอในรูปแบบของศิลปะจัดวาง (Installation Art) เพื่อสื่อถึงความกลมกลืนระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ เชิญชวนให้ตระหนักถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เน้นแนวคิดมนุษยธรรม เคารพชีวิต และสะท้อนปรัชญา “วิถีแห่งธรรมชาติ” อย่างชัดเจน

2. วิธีการวิจัย

2.1 วิธีการวิจัยวรรณกรรม

รวบรวมบทความวิจัยเชิงทฤษฎี วัสดุ และหนังสือเรื่อง “วิถีแห่งธรรมชาติ” และเซรามิกพร้อมสมัยผ่านการอ่านวิเคราะห์ความหมายแฝงและความคิดด้านสุนทรียศาสตร์ของ “วิถีแห่งธรรมชาติ” แยกแยะบริบทการพัฒนาของศิลปะเซรามิกพร้อมสมัยและประสิทธิภาพการใช้งานของพื้นผิวศิลปะเซรามิก และค้นหาจุดบรรจบกันระหว่างการตกแต่งพื้นผิวและการออกแบบงานศิลปะเซรามิกพร้อมสมัย

2.2 วิธีการวิเคราะห์เชิงปฏิบัติ

ในการสร้างสรรค์ผลงานเซรามิกสมัยใหม่ ได้คัดเลือกเทคนิคการถูและขีดข่วนในการแสดงออกของพื้นผิวของน้ำหมึก การซ้อนและการยัดในพื้นผิวของศิลปะเซรามิก ถูกคัดเลือกมาเพื่อการวิเคราะห์เชิงปฏิบัติ ศึกษาความเป็นไปได้ของเทคนิค และกลั่นกรองรูปแบบของพื้นผิวและประสิทธิภาพของผลทางศิลปะในทางปฏิบัติ

การผสมผสานแนวคิด “วิถีแห่งธรรมชาติ” เข้ากับการสร้างสรรค์เครื่องปั้นดินเผาพร้อมสมัยจะสะท้อนแนวคิดนี้ผ่านรูปทรง พื้นผิว และวัสดุในหลายมิติ ผลงานทั้งสี่ชุดเป็นสัญลักษณ์ของกระบวนการแห่งชีวิตและวัฏจักรที่หมุนเวียนเป็นลำดับขั้น เชื่อมโยงกันอย่างต่อเนื่อง สร้างความหมายที่ลึกซึ้ง แตกต่างจากเครื่องปั้นดินเผาแบบดั้งเดิมที่ขาดเนื้อหาทางศิลปะและมีลวดลายที่ซ้ำซาก ผลงานเหล่านี้มุ่งแสวงหารูปแบบที่กลมกลืนกับธรรมชาติ เต็มไปด้วยจังหวะ และมีมิติของความซับซ้อนที่สะท้อนถึงความลึกซึ้งทางสายตา แนวคิดนี้ไม่เพียงแต่ช่วยเสริมสร้างทฤษฎีและแนวปฏิบัติของ

เครื่องปั้นดินเผาร่วมสมัย แต่ยังเป็นการส่งเสริมการเผยแพร่และประยุกต์ใช้แนวคิด “วิถีแห่งธรรมชาติ” ในบริบทระดับโลก

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. แนวคิด “วิถีแห่งธรรมชาติ” ของลัทธิเต๋า

“วิถีแห่งธรรมชาติ” เป็นการตีความที่ดีที่สุดตามแนวคิดของลัทธิเต๋านักคิดชาวจีนโบราณเล่า จื้อ ซึ่งสนับสนุนการปฏิบัติตามธรรมชาติและค่านิยมธรรมชาติที่แท้จริง สนับสนุน “ความสามัคคีของธรรมชาติและมนุษย์” และเชื่อว่ามนุษย์กับธรรมชาติ ควรจะรวมกันเป็นหนึ่ง ในการสืบทอดและพัฒนาการของวัฒนธรรมจีน การตระหนักรู้ใน “วิถีแห่งธรรมชาติ” ได้กลายเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดของรูปแบบการคิดของวัฒนธรรมประจำชาติดั้งเดิมอย่างค่อยเป็นค่อยไป และยังคงส่งผลกระทบต่อประเทศและชาติตะวันออกอีกหลายประเทศในความคิด

ลัทธิเต๋ามีอิทธิพลอย่างมากและไม่สามารถลบทิ้งในกฎการสร้างสรรค์และสุนทรียศาสตร์ของวัฒนธรรมและศิลปะ สามารถเข้าใจลักษณะพื้นฐานของศิลปะและสุนทรียภาพได้ดีขึ้น นอกจากนี้ สุนทรียศาสตร์ของลัทธิเต๋าและวัฒนธรรมลัทธิเต๋ายู่ในสายเลือดเดียวกัน วัฒนธรรมของ “ลัทธิเต๋า” หล่อเลี้ยงทฤษฎีสุนทรียศาสตร์แบบจีนดั้งเดิมและยังประทับรอยประทับทางจิตวิญญาณของลัทธิเต๋อย่างลึกซึ้งในการคิดเกี่ยวกับสุนทรียศาสตร์และการสร้างสรรค์ศิลปะแบบจีนดั้งเดิม

“วิถีเต๋าแห่งธรรมชาติ” เป็นแนวคิดเกี่ยวกับสุนทรียศาสตร์ที่พัฒนาขึ้นโดยเล่าจื้อและอิงตามทฤษฎีของ “ลัทธิเต๋า” โดยถือเต๋าและธรรมชาติเป็นกฎแห่งความงามสูงสุด และกลายเป็นแนวคิดเกี่ยวกับสุนทรียศาสตร์และแนวคิดเกี่ยวกับสุนทรียศาสตร์ของตะวันออก ในทัศนะของลัทธิเต๋าคคุณค่าทางศิลปะอยู่ที่การประพาศธรรม มนุษย์กับธรรมชาติมีความกลมกลืน และมนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ ลัทธิเต๋ามีเพียงแต่ให้ความสำคัญต่อเสรีภาพและการปลดปล่อยธรรมชาติของมนุษย์ แต่ยังชี้ให้เห็นด้วยว่าทุกสิ่งมีต้นกำเนิดมาจากธรรมชาติ มนุษย์ต้องเชื่อฟังธรรมชาติ และความหมายที่แท้จริงของกฎธรรมชาติไม่สามารถทำลายได้ จะชี้ให้เห็นถึงแนวความคิดทางศิลปะที่เป็นธรรมชาติสำหรับการพัฒนาการออกแบบของเราในปัจจุบัน

2. การประยุกต์พื้นผิวที่สะท้อนแนวคิด “วิถีแห่งธรรมชาติ” ของลัทธิเต๋าด้านศิลปะ

ประสิทธิภาพของพื้นผิวเป็นการแสดงออกอย่างเป็นรูปธรรมของแนวคิดเรื่อง “วิถีแห่งธรรมชาติ” พื้นผิว หมายถึง พื้นผิวธรรมชาติที่แสดงในสถานะต่าง ๆ เช่น ความหยาบหรือความเรียบ เนื่องจากการจัดเรียง การจัดระเบียบ และโครงสร้างของวัตถุและพื้นผิว การใช้พื้นผิวเป็นสิ่งที่พบได้ทั่วไปในการวาดภาพและการออกแบบสมัยใหม่ วัสดุและพื้นผิวที่แตกต่างกันสามารถสร้างเอฟเฟกต์ศิลปะที่แตกต่างกัน และจากนั้นสร้างความรู้สึกทางสายตาที่แตกต่างกันซึ่งสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการเพิ่มระดับภาพและสะท้อนถึงอารมณ์และความหมายแฝงของงาน

ศิลปะหมึกเป็นภาพวาดจีนโบราณชนิดหนึ่ง มีหลายวิธีในการแสดงพื้นผิวในงานศิลปะด้วยหมึก เทคนิค ที่ใช้กับกระดาษ น้ำ ปากกา และหมึกสามารถนำมาสร้างพื้นผิวที่สมบูรณ์ได้ ตัวอย่างเช่น ในงานศิลปะหมึกแบบดั้งเดิม การเปลี่ยนแปลงของจังหวะแปรงถูกนำมาใช้ และเอฟเฟกต์พื้นผิวของชั้นของรอยแปรงสามารถเกิดขึ้นได้โดยใช้จุด การกระเด็น การถู การเกี่ยว และการหัก นอกจากนี้ยังสามารถหารูปแบบพื้นผิวหมึกที่ต้องการได้ด้วยการพิมพ์ การย้อมสี และการประมวลผลกระดาษ เท็กซ์เจอร์ของหมึกและ Wash Art เป็นรูปแบบหมึกและ Wash Texture ที่มีเอกลักษณ์ซึ่งแสดงออกมาในรูปของหมึกและ Wash Art และเป็นศูนย์รวมของแนวคิดด้านสุนทรียะของ “เต๋า” นั่นคือ ความงามของธรรมชาติ วิถีแห่งธรรมชาติ หมึกละลายในน้ำและคราบบนกระดาษ วัสดุของการวาดภาพด้วยหมึกมาจากธรรมชาติแต่สูงกว่าธรรมชาติ “เต๋า” ของการวาดภาพด้วยหมึกต้องผสมผสานผู้คน ธรรมชาติ และเทคนิคการวาดภาพเข้าด้วยกันเพื่อสร้างความกลมกลืนในระดับที่สูงขึ้น

3. “วิถีแห่งธรรมชาติ” ในงานเครื่องปั้นดินเผาร่วมสมัย

งานเครื่องปั้นดินเผาร่วมสมัยเป็นศิลปะแขนงหนึ่งที่เกิดขึ้นภายใต้แนวคิดและรูปแบบใหม่ ได้รับอิทธิพลจากกระแสศิลปะสมัยใหม่และแนวคิดศิลปะล้ำสมัย โดยใช้วัสดุเซรามิกเป็นหลัก หรือผสมผสานกับวัสดุอื่น ๆ เพื่อสร้างสรรค์ผลงานศิลปะในรูปแบบเฉพาะตัวที่สอดคล้องกับรสนิยมทางสุนทรียศาสตร์ของผู้คนในยุคปัจจุบัน งานเครื่องปั้นดินเผาร่วมสมัยให้ความสำคัญกับการถ่ายทอดมุมมองด้านสุนทรียะ นุคลิกภาพ ความคิด อารมณ์ และค่านิยมของศิลปิน ตลอดจนการแสวงหาแนวทางใหม่ ๆ ในการนำเสนอรูปแบบ เทคนิค วัสดุ และกระบวนการสร้างสรรค์

หลังจากยุค 90 เป็นต้นมา งานเครื่องปั้นดินเผาร่วมสมัยของจีนได้พัฒนาอย่างรวดเร็ว มีศิลปินรุ่นใหม่เกิดขึ้นมากมาย เช่น Ly Pingshan Dai Yuting Xiong kaibo และ Xu Runhui ซึ่งต่างมุ่งมั่นสร้างสรรค์ผลงานด้วยความหลงใหลในการทดลองและพัฒนาแนวคิดทางศิลปะ ทั้งในด้านแนวคิดการสร้างสรรค์ เทคนิคการแสดงออก พื้นผิวสัมผัส การใช้วัสดุผสม และกระบวนการเผาเซรามิก จนสามารถสร้างผลงานที่โดดเด่นได้อย่างเป็นรูปธรรม การปรากฏตัวของงานเครื่องปั้นดินเผาร่วมสมัยได้จุดประกายให้ศิลปินรุ่นเยาว์และผู้สนใจศิลปะเซรามิกมีแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์มากขึ้น พวกเขาได้ทดลองเทคนิคใหม่ ๆ ผสมผสานรูปแบบและแนวคิดที่หลากหลาย เกิดการแลกเปลี่ยนทางศิลปะที่น่าสนใจ ส่งผลให้งานเครื่องปั้นดินเผาร่วมสมัยสามารถแสดงออกถึงพลังแห่งศิลปะสมัยใหม่ได้อย่างมีชีวิตชีวาและเปี่ยมไปด้วยเสน่ห์

งานเครื่องปั้นดินเผาร่วมสมัยมุ่งเน้นการแสดงออกที่สอดคล้องกับยุคสมัยและความหลากหลายของศิลปะ โดยพยายามสะท้อนรสนิยมด้านสุนทรียศาสตร์ของศิลปะร่วมสมัย และถ่ายทอดความรู้สึกต่อชีวิตและสังคมปัจจุบัน ในด้านสไตล์การตกแต่งนั้น ให้ความสำคัญกับเอกลักษณ์และความเป็นตัวตนของศิลปินอย่างสูงสุด เพื่อให้สามารถแสดงออกถึงจิตสำนึกและอัตลักษณ์ได้อย่างเต็มที่ เทคนิคการตกแต่งในงานเครื่องปั้นดินเผาร่วมสมัยมีความหลากหลายและซับซ้อน สามารถพัฒนาเป็นรูปแบบศิลปะและแนวทางการตกแต่งที่แตกต่างกันไป ในด้านการใช้วัสดุ งานเครื่องปั้นดินเผา

ร่วมสมัยได้ก้าวข้ามข้อจำกัดของการใช้วัสดุเซรามิกแบบดั้งเดิม โดยนำดินเหนียว ไฟเบอร์ ไม้ กระดาษ และวัสดุอื่นๆ เพื่อเสริมพลังในการแสดงออกของศิลปะเซรามิกให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ศิลปินมักเน้นการใช้พื้นผิววัสดุให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นธรรมชาติและสอดคล้องกับแนวคิดของตนเอง ศิลปินยังใช้วิธีที่เหมาะสมกับอัตลักษณ์และแนวคิดของผลงาน เช่น การติดปะ (Collage) การกดพิมพ์ (Imprinting) การบีบอัด (Extruding) การขว้างป่น (Throwing) การแกะสลัก (Carving) และการขูดขีด (Scraping) เพื่อสร้างพื้นผิวที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว อีกทั้ง เพื่อให้เกิดรูปแบบที่โดดเด่นและมีเอกลักษณ์ ศิลปินมักใช้รอยแตกร้าว (Crackle) การแตกร้าว (Fracture) หรือรอยแตกแบบธรรมชาติ (Crazing) ซึ่งในงานเซรามิกดั้งเดิมอาจถือเป็นข้อบกพร่อง แต่ในศิลปะร่วมสมัย กลับถูกนำมาใช้เป็นองค์ประกอบทางศิลปะเพื่อสร้างพื้นผิวที่เต็มไปด้วยเส้นแห่งธรรมชาติและเอกลักษณ์เฉพาะตัว

ในงานเครื่องปั้นดินเผาร่วมสมัย การนำแนวคิด “วิถีแห่งธรรมชาติ” มาใช้ ได้เปิดมุมมองใหม่ให้แก่ศิลปินในการสร้างสรรค์งานที่ก้าวข้ามขอบเขตของเครื่องปั้นดินเผาแบบดั้งเดิม ศิลปินแสดงออกถึงแนวคิดนี้ผ่านการ รักษาร่องรอยทางธรรมชาติและพื้นผิวสัมผัส เน้นย้ำความบังเอิญในกระบวนการเผา และบูรณาการเทคนิคดั้งเดิมเข้ากับกระบวนการสร้างสรรค์สมัยใหม่ ผลงานที่เกิดขึ้นสะท้อนถึงการหลอมรวมระหว่างธรรมชาติและมนุษย์อย่างกลมกลืน นอกจากเป็นการสืบทอดมรดกศิลปะเซรามิกแบบดั้งเดิมแล้ว ผลงานเหล่านี้ยังเป็นการสำรวจและพัฒนานวัตกรรมในงานเครื่องปั้นดินเผาร่วมสมัยอีกด้วย

4. การวิเคราะห์ผลงาน

ผลงานสร้างสรรค์นี้ใช้แนวคิด “วิถีแห่งธรรมชาติ” โดยอาศัยการจัดวางจุด เส้น และระนาบ ผสมผสานกับกฎแห่งความงามในการออกแบบ ทำให้สามารถสะท้อนถึงแก่นแท้ของงานเครื่องปั้นดินเผาแบบดั้งเดิม พร้อมทั้งสอดแทรกแนวคิดศิลปะร่วมสมัยเข้าไปได้อย่างลงตัว ผลงานแต่ละชิ้นถ่ายทอดแนวคิดเกี่ยวกับชีวิตอย่างลึกซึ้ง พร้อมกับสะท้อนปรัชญาของ “วิถีแห่งธรรมชาติ”

4.1 “วัฏจักร”

ผลงานชิ้นนี้มุ่งเน้นไปที่แนวคิดเรื่องการก่อกำเนิดและวัฏจักรแห่งชีวิต ถ่ายทอดภาพของสรรพสิ่งที่หมุนเวียนเปลี่ยนผ่านไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด โครงสร้างของผลงานเกิดจากองค์ประกอบของจุด เส้น และระนาบ ซึ่งถูกนำมาผสมผสานเข้ากับพื้นผิวลวดลายลายนิ้วมือที่เป็นเอกลักษณ์ ทำให้เกิดมิติทางสัมผัสและทางสายตาที่หลากหลาย นิ้วมือที่กดลงบนเนื้อดินสะท้อนถึง “จุด” ร่องรอยที่คล้ายเส้นเลือดแสดงถึง “เส้น” ส่วนรูปทรงกลมทำหน้าที่เป็น “ระนาบ” ซึ่งทั้งหมดถูกสอดประสานกันอย่างเป็นธรรมชาติ ในแง่ขององค์ประกอบทางศิลปะ ผลงานนี้ใช้เทคนิคผสมดินและการทำซ้ำ พร้อมทั้งยึดหลักความงามของจังหวะและท่วงทำนอง เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ทางสายตาที่กลมกลืนและเป็นหนึ่งเดียวกัน

ในส่วนของการเลือกวัสดุ ผลงานนี้เลือกใช้ดินที่มีพื้นผิวหยาบเพื่อสร้างพื้นผิวที่เป็นธรรมชาติ

เทคนิคการขึ้นรูปผสมผสานระหว่างการขึ้นรูปด้วยแป้นหมุนและการประกอบแผ่นดินเข้าไว้ด้วยกัน ทำให้เกิดรูปทรงที่มีพลังและมีความตึงเครียดเชิงศิลปะ นอกจากนี้ เทคนิคการกลายนิ้วมือไม่เพียงช่วยเพิ่มมิติทางสัมผัส แต่ยังสร้างเอฟเฟกต์พื้นผิวที่โดดเด่นในเชิงศิลปะร่วมสมัย ทำให้ผลงานแสดงออกถึงพลังและความคิดที่ชีวิตร

ภาพที่ 2: ผลงานชื่อ “วัฏจักร”
(ที่มา: Zhang Haifeng, 2568)

4.2 “ฝ่าแผ่นดิน”

มุ่งเน้นการเกิดและการเติบโตของสรรพชีวิต การจับภาพพลังและความงามของช่วงเวลาที่ชีวิตแตกหน่อจากดิน ผ่านองค์ประกอบของจุด เส้น และพื้นที่ ผสมผสานกับคุณสมบัติและพื้นผิวธรรมชาติของดิน เพื่ออบมิติทั้งทางสายตาและการสัมผัสให้กับผลงาน ความรู้สึกของเมล็ดทรายในดินเป็น “จุด” เส้นขอบที่เรียบง่ายแต่เป็น “เส้น” และรูปทรงโดยรวมเป็น “พื้นที่” ทั้งสามองค์ประกอบประสานกันอย่างลงตัว สร้างภาษาเชิงศิลปะที่กลมกลืนและมีความเป็นหนึ่งเดียว ในการจัดองค์ประกอบ รูปแบบการใช้งานจะเน้นการสร้างสมดุลและการตัดกัน ตามหลักความงามของจังหวะและสัมผัสในด้านการเลือกใช้วัสดุ ผลงานชิ้นนี้ใช้ดินที่มีพื้นผิวหยาบ ผ่านกระบวนการขึ้นรูปด้วยแม่พิมพ์และเทคนิคการกลาย ทำให้เกิดลวดลายแตกร้าว ซึ่งสะท้อนถึงความเรียบง่ายและความหนักแน่นของผืนแผ่นดิน อีกทั้งยังเพิ่มเอกลักษณ์ให้กับศิลปะเครื่องปั้นดินเผาร่วมสมัย ด้านในของผลงานใช้ดินเนื้อละเอียดเพื่อให้เกิดพื้นผิวที่เนียนนุ่ม อันเป็นการสร้างความแตกต่างที่ชัดเจนระหว่างภายนอกและภายใน การผสมผสานกันระหว่างพื้นผิวตามธรรมชาติของดินกับลวดลายแตกร้าวไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มมิติทางสัมผัสให้กับผลงานเท่านั้น แต่ยังช่วยสื่อถึงแนวคิดเรื่องชีวิตที่แตกหน่อและเติบโตขึ้นจากผืนดินอีกด้วย

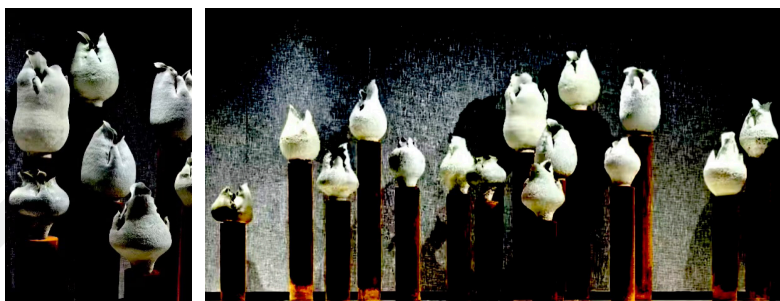
ภาพที่ 3: ผลงานชื่อ “ฟ้าแผ่นดิน”
(ที่มา: Zhang Haifeng, 2568)

4.3 “เบ่งบาน”

ผลงานมุ่งเน้นไปที่การเจริญเติบโตของธรรมชาติและการเบ่งบานของชีวิต โดยสร้างรูปทรงของดอกไม้ตูม เผยช่วงเวลาที่น่าประทับใจตั้งแต่การก่อกำเนิดจนถึงการผลิบาน ใช้องค์ประกอบของจุด เส้น และพื้นผิว ถูกนำมาใช้ร่วมกับพื้นผิวตามธรรมชาติของดินและเทคนิคการปั้นด้วยมือ เพื่อเพิ่มมิติทั้งทางสายตาและการสัมผัส รายละเอียดของดอกไม้ตูมถูกใช้เป็น “จุด” เส้นขอบที่ไหลลื่นเป็น “เส้น” และรูปร่างโดยรวมของผลงานเป็น “พื้นผิว” ซึ่งทั้งสามองค์ประกอบนี้สอดคล้องประสานกันจนเกิดเป็นภาษาทางศิลปะที่กลมกลืน

ในด้านการจัดวางองค์ประกอบในพื้นที่ มีการใช้เทคนิคสมดุลและการทำซ้ำ โดยอิงตามหลักความงามของจังหวะและท่วงทำนอง เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ทางสายตาที่เป็นเอกภาพและสมดุล

สำหรับการเลือกใช้วัสดุ ผลงานนี้ใช้ดินที่มีพื้นผิวหยาบเป็นหลัก ผ่านกระบวนการขึ้นรูปโดยวิธีขุดดินเป็นชั้น ๆ เพื่อสร้างรูปร่างที่เต็มไปด้วยพลังแห่งชีวิต เทคนิคการกดและบีบด้วยนิ้วมือไม่เพียงแต่เพิ่มพื้นผิวที่ให้ความรู้สึกทางสัมผัสที่โดดเด่น แต่ยังสร้างลวดลายเฉพาะตัวของศิลปะเครื่องปั้นดินเผาร่วมสมัย ช่วยเสริมให้ผลงานมีความรู้สึกถึงการเติบโตที่เป็นธรรมชาติ เปี่ยมด้วยชีวิตชีวาและพลังแห่งการขยายตัว

ภาพที่ 4: ผลงานชื่อ “เบ่งบาน”
(ที่มา: Zhang Haifeng, 2568)

4.4 “ไม้แห้งคีนซีฟ”

ผลงานมุ่งเน้นไปที่วัฏจักรของธรรมชาติและกำเนิดใหม่ โดยสร้างรูปทรงทางศิลปะของไม้แห้งที่กลับมามีชีวิตอีกครั้ง ถ่ายทอดพลังและความงดงามของชีวิตที่เปี่ยมขึ้นจากความเรียบง่ายองค์ประกอบของจุด เส้น และพื้นผิว ถูกนำมาใช้ร่วมกับพื้นผิวตามธรรมชาติของดินและเทคนิคการปั้นด้วยมือ เพื่อเพิ่มมิติ

ทั้งทางสายตาและการสัมผัส รายละเอียดของลวดลายไม้แห้งถูกใช้เป็น “จุด” เส้นขอบที่บิดโค้งผิดรูปเป็น “เส้น” และรูปร่างโดยรวมของผลงานเป็น “พื้นผิว” ซึ่งทั้งสามองค์ประกอบนี้สอดคล้องประสานกันจนเกิดเป็นภาษาทางศิลปะที่กลมกลืนและสมดุล

สำหรับการเลือกใช้วัสดุ ผลงานนี้ใช้ดินเหนียวละเอียดเป็นหลัก ผ่านกระบวนการขึ้นรูปโดยการยี้ด ดัด บิด และบีบอัด เพื่อสร้างพื้นผิวที่มีรอยยับย่น ซึ่งสะท้อนถึงความเก่าแก่และผ่านกาลเวลาของไม้แห้ง พร้อมทั้งเพิ่มเอกลักษณ์ของศิลปะเครื่องปั้นดินเผาร่วมสมัย การผสมผสานกันระหว่างพื้นผิวที่มีรอยยับกับความเป็นธรรมชาติของดิน ไม่เพียงแต่เพิ่มมิติทางสัมผัสให้กับผลงานเท่านั้น แต่ยังช่วยขับเน้นแนวคิดเรื่องไม้แห้งที่กลับมาแตกหน่อและผลิบานอีกครั้ง แสดงถึงพลังแห่งการเกิดใหม่ของชีวิต

ภาพที่ 5: ผลงานชื่อ “ไม้แห้งคีนซีฟ”

(ที่มา: Zhang Haifeng, 2568)

อภิปรายผล

งานวิจัยนี้ได้ดำเนินการศึกษาและวิเคราะห์เกี่ยวกับการประยุกต์แนวคิด “วิถีแห่งธรรมชาติ” ในการสร้างสรรค์งานเซรามิกร่วมสมัย โดยได้ผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. การอธิบายเชิงทฤษฎีและการขยายแนวคิดสุนทรียศาสตร์ของ “วิถีแห่งธรรมชาติ”

ผู้วิจัยได้เริ่มต้นจากคัมภีร์โบราณของลัทธิเต๋า เช่น “คัมภีร์เต๋าเต๋อจิง” และ “จวงจื่อ” ทำการวิเคราะห์ถึงแนวคิดหลักอย่าง “เต๋าดำเนินตามธรรมชาติ” “ความเป็นหนึ่งเดียวระหว่างธรรมชาติกับมนุษย์” และ “ไม่กระทำอะไร แต่ก็ไม่มีสิ่งใดไม่สำเร็จผล” เพื่อวางรากฐานทางปรัชญาให้แก่งานสร้างสรรค์

เชรามิกร่วมสมัย งานวิจัยได้เปิดเผยถึงเนื้อหาทางสุนทรียศาสตร์ของแนวคิดนี้ ได้แก่ ความงามของความเรียบง่าย การเกิดร่วมกันของความว่างเปล่าและความมีอยู่ จังหวะที่มีชีวิตชีวา ฯลฯ ซึ่งล้วนเป็นแนวทางในการขึ้นด้านความงามสำหรับงานศิลปะเชรามิก และเมื่อบูรณาการกับสุนทรียศาสตร์เชิงนิเวศในยุคปัจจุบัน จึงทำให้ “วิถีแห่งธรรมชาติ” มีความหมายร่วมสมัยยิ่งขึ้น โดยเน้นย้ำว่าศิลปะควรส่งผ่านแนวคิดด้านสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาอย่างยั่งยืน และผลักดันให้ศิลปะเชรามิกเปลี่ยนจากการแสดงฝีมือเชิงช่าง ไปสู่การเป็นสื่อกลางทางวัฒนธรรมเชิงนิเวศ

2. การประยุกต์แนวคิดและนวัตกรรมในวิธีการสร้างสรรค์

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความเป็นสากลของแนวคิด “วิถีแห่งธรรมชาติ” ในแวดวงศิลปะ และสกัดแนวทางสร้างสรรค์ที่เหมาะสมกับงานเชรามิกร่วมสมัยออกมา 4 แนวทางหลัก ได้แก่ 1.ด้านการออกแบบรูปทรง มีการเลียนแบบลักษณะตามธรรมชาติอย่างเป็นรูปธรรม (เช่น กระแสน้ำ การเติบโตของพืช) หรือถอดองค์ประกอบออกมาอย่างเป็นนามธรรมจากกฎเกณฑ์ธรรมชาติ (เช่น วงจักรชีวิต) เพื่อมอบความลื่นไหลและพลังชีวิตให้แก่ผลงาน 2.ด้านการแสดงออกของพื้นผิว มีการใช้เทคนิคเคลือบแตกลาย การขูดขีด หรือการเผาให้แตก เพื่อถ่ายทอดสัมผัสธรรมชาติ เช่น เปลือกไม้ หินผา และถ่ายทอดจังหวะของการเปลี่ยนแปลงในธรรมชาติผ่านลวดลายพื้นผิวแบบนามธรรม 3.ด้านการเลือกวัสดุ มีการก้าวข้ามข้อจำกัดของดินแบบดั้งเดิม ผสมผสานวัสดุอย่างโลหะหรือวัสดุย่อยสลายได้ทางธรรมชาติ เพื่อสำรวจบทสนทาระหว่างวัสดุธรรมชาติกับวัสดุที่มนุษย์สร้างขึ้น 4.ด้านนวัตกรรมเชิงกระบวนการ เปิดรับความบังเอิญของกระบวนการ เช่น การทุบ การเผาให้แตก เพื่อเสริมแนวคิด “ธรรมชาติกับคนสร้างร่วมกัน” ในการสร้างสรรค์ผลงาน แนวทางเหล่านี้เป็นการพลิกโฉมวิถีคิดและกระบวนการสร้างสรรค์งานเชรามิกร่วมสมัยให้มีความเชื่อมโยงกับธรรมชาติอย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น

3. การทดสอบเชิงปฏิบัติและการนำเสนอผลงาน

ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิด “การก่อตัว — การถือกำเนิด — การเติบโต — วงจักร” เป็นแกนกลางในการสร้างสรรค์ผลงานเชรามิกจำนวน 4 ชุด เพื่อปฏิบัติการแนวคิด “วิถีแห่งธรรมชาติ” อย่างเป็นระบบ ผลงานได้นำเสนอกฎเกณฑ์ของวงจักรชีวิตธรรมชาติในรูปแบบที่จับต้องได้ ผ่านการเปลี่ยนแปลงของรูปทรงที่เปิด-ปิด หักเหและพลิกผัน พื้นผิวที่มีทั้งหยาบกร้านและชุ่มชื้น รวมถึงการผสมผสานของวัสดุที่แข็งกับอ่อน ทั้งหมดนี้ไม่เพียงแต่สะท้อนเอกลักษณ์ทางศิลปะของผู้วิจัย หากยังขบเน้นความหมายทางวัฒนธรรมของ “วิถีแห่งธรรมชาติ” ให้ลุ่มลึกยิ่งขึ้น และเป็นตัวอย่างที่สามารถเห็นได้จริงของการแปลงแนวคิดให้เป็นรูปธรรม

ผลสรุปและข้อเสนอแนะ

ควรศึกษาเชิงลึกด้านการผสมผสานองค์ประกอบจากธรรมชาติเข้ากับวัสดุเซรามิก เพิ่มการวิจัยเกี่ยวกับการผสมผสานระหว่างวัสดุธรรมชาติกับดินเซรามิก เพื่อสำรวจคุณสมบัติอันเป็นเอกลักษณ์ของวัสดุ นำมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานเครื่องปั้นดินเผาที่มีพื้นผิวตามธรรมชาติและมีความค่าทางนิเวศวิทยาสร้างสรรค์เทคนิคเครื่องปั้นดินเผาใหม่ ๆ เพื่อสะท้อนแนวคิด “วิถีแห่งธรรมชาติ” ส่งเสริมให้ศิลปินก้าวข้ามข้อจำกัดของเทคนิคดั้งเดิม และพัฒนาเทคนิคการเผา การตกแต่ง และกระบวนการผลิตใหม่ที่จะช่วยถ่ายทอดแนวคิดธรรมชาติออกมาในรูปแบบแปลกใหม่

1. ส่งเสริมการวิจัยแบบบูรณาการ ควรบูรณาการงานศิลปะเซรามิกเข้ากับศาสตร์แขนงอื่น ๆ เช่น นิเวศวิทยา ธรณีวิทยา และสุนทรียศาสตร์ เพื่อขยายขอบเขตแนวคิดและวิธีการสร้างสรรค์งานศิลปะ

2. เรียบเรียงแนวคิดทฤษฎีงานเซรามิกภายใต้แนวคิด “วิถีแห่งธรรมชาติ” รวบรวมและสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับ การสร้างสรรค์งานเซรามิกตามแนวคิด “วิถีแห่งธรรมชาติ” โดยสรุปลักษณะเฉพาะ กฎเกณฑ์ และวิธีการสร้างสรรค์ เพื่อนำไปสู่การพัฒนา ระบบทฤษฎีที่สมบูรณ์

บรรณานุกรม

- Ding, L. (2005). Aesthetic anthropological study of natural beauty. Guangxi Normal University Press.
- Dong, P., & He, Y. (1993). Special techniques of Chinese painting. Tianjin People's Fine Arts Publishing House.
- Kan, L. (2013). On “cognition” and modern ceramic art (Master's thesis, Jingdezhen Ceramic Institute, Jiangxi).
- Peng, F. (2014). On Laozi (Vol. 76). People's Publishing House.
- Shui, T. (1999). Ink wash painting in the new century. Art Research.
- Sun, L. (2008). On the natural sentiment in ceramic art creation (Master's thesis, Jingdezhen Ceramic Institute, Jiangxi).
- Wang, H. (2010). On the aesthetic characteristics of the “process” in modern ceramic art creation (Master's thesis, Jingdezhen Ceramic Institute, Jiangxi).
- Wang, Q. (2011). Research on natural beauty in modern ceramic art [Master's thesis, Jingdezhen Ceramic Institute, Jiangxi].
- Wang, Y. (2010). On the ontological language characteristics of modern ceramic art (Master's thesis, Jingdezhen Ceramic Institute, Jiangxi).

- Yan, Z. (2013). The beauty of nature. Writers Publishing House.
- Yi, Y. (2008). On the artistic characteristics of traditional Chinese ink wash symbols
(Master's thesis, Hunan Normal University).
- Yu, N. (2012). Research on the natural form language in ceramic design art
(Master's thesis, Shenyang Ligong University).
- Zhang, F. (2003). History of foreign arts and crafts. Central Compilation & Translation Press.
- Zheng, N. (2001). Japanese ceramics. Heilongjiang Fine Arts Publishing House.
- Zhuangzi. (2014). Xiaoyao You. People's Publishing House.

